

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Geen cent extra naar Griekenland [I]

Oneens, de crisis vraagt om solidariteit

door *Onno Ruding*

De auteur is oud-minister van Financiën (CDA).

De crisis rond Griekenland leidt tot grote emoties en meningsverschillen. Een voorbeeld: er wordt in Nederland zowel gepleit voor kwijtschelding van schulden – een zachte aanpak – als voor beëindiging van steun aan Griekenland – een harde aanpak. De discussie bevat tegenstrijdigheden.

Het kernprobleem is dat in een monetaire unie structureel zwaardere eisen worden gesteld aan het financieel-economische beleid, wil één munt op termijn zonder grote problemen functioneren. Dit vereist niet alleen steviger afspraken voor het nationale begrotingsbeleid, maar ook bindende Europese afspraken voor het economische beleid: loonstijgingen, arbeidsmarkt, concurrentiepositie. Dus ook een werkelijke economische unie zoals de EMU aangeeft. Dit betekent meer Europese integratie. Dit dient niet een abstract ideaal van Europa en de euro, maar het Nederlandse financieel-economische eigenbelang.

Wij kunnen op termijn niet zowel de euro als onze financieel-economische nationale soevereiniteit behouden zonder grote brokken te maken. Als men dat niet accepteert, betekenen steunmaatregelen slechts tijdelijke stoplappen.

Wat moet de principiële aanpak zijn? Eén

stroming bepleit meer stabiliteit in het eurogebied door meer solidariteit: de sterke lidstaten moeten de zwakke helpen. Dit is de benadering van de Commissie, van zuidelijke en centraal-Europese lidstaten en ook Frankrijk. Een andere stroming benadrukt ook de noodzaak van meer stabiliteit, maar dan door meer discipline, via strenge beleidsafspraken en voorwaarden en het strikter naleven met straffen en boetes. Dit is de lijn van Duitsland, Nederland en dikwijls ook de Commissie. Ik geef prioriteit aan de discipline, maar acht een combinatie van beide benaderingen nodig. Zij biedt de enige mogelijkheid om uit deze crisis te geraken. Wij zitten samen in één 'club'. Dat vraagt een grote(re) intra-Europese solidariteit. Maar die solidariteit vergt strenge voorwaarden en moet binnen redelijke grenzen blijven: wij zijn nog steeds aparte lidstaten. Er bestaan nog andere stromingen: vooral bij rechtse en linkse partijen die geen prioriteit toekennen aan Europese integratie, die nationalistisch en populistisch denken maar die niet alleen solidariteit en discipline verwaarlozen, evenals verdragsverplichtingen, maar ook ons nationale eigenbelang. Dat uit zich in de grote economische voordelen van de Europese interne markt en de euro.

Griekenland, Ierland en Portugal zijn eurolanden met grote liquiditeitsproblemen. Europa en het IMF kunnen hulp bieden door, tijdelijken

onder voorwaarden, leningen te verstrekken. Als wij echter zouden constateren dat Griekenland ook insolvent is dan wordt voortgaande steunverlening niet meer verdedigbaar: in financieel-economisch én politiek opzicht. Griekenland zit nu dicht bij insolventie. Als zou blijken dat het land de facto failliet is, dan zal schuldhervorming onvermijdelijk zijn, met kwijtschelding van een flink deel van de Griekse schulden. Zover is het echter nog niet. De financiële geschiedenis van Latijns-Amerika in de jaren tachtig van de vorige eeuw leert dat landen met financiële problemen na een aantal jaren van steunoperaties door IMF, crediteurlanden en buitenlandse banken gezamenlijk, met schuldverlenging en strenge beleidsvoorwaarden, hun problemen te boven kunnen komen, zoals Mexico en Brazilië hebben gedaan. Dit lukt echter niet altijd: zie Argentinië.

Ik bepleit het volgende pakket:

1. Nog strengere voorwaarden tot sanering in de Griekse publieke en private sectoren. Deze Griekse crisis is immers primair het gevolg van jarenlang wanbeleid in het land zelf.
2. Omvangrijke privatisering, dus verkoop van staats eigendommen aan buitenlandse beleggers en tevens Griekse activa als onderpand voor nieuwe buitenlandse leningen.
3. Nu geen herstructurering, dat wil zeggen kwijtschelding. Ik acht zo'n haircut strijdig met de belangen van de crediteuren. Dat zijn banken in Griekenland, banken, pensioenfondsen en andere in de private sector buiten Griekenland, maar in meerderheid overheidsinstellingen zoals de ECB, het IMF en lidstaten in het eurogebied. Als bij die laatste categorieën schuldafboekingen en dus verliezen plaatsvinden, draaien de belastingbetalers in de crediteurlanden zoals Nederland daarvoor op. Ik ben niet bereid op dit moment die consequentie te aanvaarden. Schuldkwijtschelding bevat grote en niet te

overziene risico's van inktvlekwerking naar andere eurolanden: Ierland en Portugal, en wellicht Spanje en Italië. Bij zo'n schuldhervorming raakt niet alleen de Griekse staat zelf in 'default' – dus faillissement – maar ook alle Griekse banken. De huidige crisis betreft niet alleen het kleine land Griekenland, maar kan een onbeheersbaar domino-effect hebben met veel grotere verliezen. Er wordt terecht geëist dat ook de private crediteuren een deel van de lasten dragen. Oorspronkelijk was het merendeel van de vorderingen op Griekenland in handen van die private sector. Intussen heeft de ECB echter voor enorme bedragen Griekse staatsobligaties gekocht in de financiële markten of als (kwestieus) onderpand geaccepteerd voor haar kredieten aan banken.

4. Het is nu wél onvermijdelijk dat Griekenland enige jaren uitstel krijgt van de terugbetalingsverplichtingen aan private en overheidscrediteuren. Dus schuldverlenging. Het land kan immers voorlopig geen nieuwe leningen op de kapitaalmarkten plaatsen. Ter vermindering van de chaos die ontstaat als Griekenland bij verplichte schuldverlenging in staat van 'default', wordt verklaard, moet dit uitstel op (semi)vrijwillige basis gebeuren. Na een aantal jaren zal blijken of het zich op eigen kracht kan (her)financieren. Zo niet, dan komt het dramatische moment van schuldhervorming.

Wat velen onvoldoende beseffen is dat herstructurering nu de wezenlijke problemen niet oplost. Griekenland bereikt ook bij gedeeltelijke kwijtschelding nog niet de noodzakelijke sanering, namelijk een overschot op de primaire overheidsbegroting (dus vóór rentebetalingen).

5. Op die basis aanvaard ik voorlopig verstrekking van nieuwe leningen, in ons eigen belang.